

Áttűnések

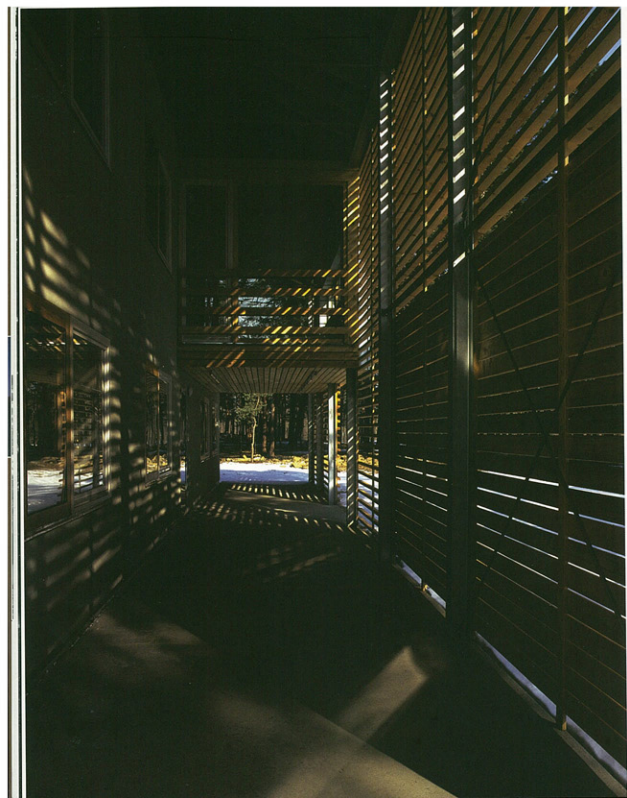
A koroncói értelmi fogyatékosok rehabilitációs intézetének új szállásépületéről

Sokáig nem hitte volna senki sem, hogy a „némasággal” vádolt modern építészet (vagy legalábbis a modernnek nevezett épületekre jellemző formarend) egyszer majd különböző alkotómódszerek révén beszélni kezd. A hűvös absztrakción, formai redukción alapuló elvrendszer híveinek egy része, bármilyen elkételezettek voltak is, már a második világháborút követően felismerték vagy ha nem, hát érezték, hogy a hagyományok, a mindenki számára érthető építészeti „köznyelv” nélkül egyre nehezebben megy. Antropológiai-etnológiai jellegű kutatások eredményeként olyan alapvető, egyetemes építészeti toposzokat véltek felfedezni, melyek alkalmazásával minden historizálás, eklektizálás nélkül az épített környezet a használók számára tartalom hordozójává, identifikálhatóvá válik. Úgy gondolták, hogy ezek az építészeti „ősformák” majd az „otthon”, egyáltalán a „hely” érzetét keltik föl a használókban, mivel azok a bennük élő különböző „házfogalmakra” asszociálnak.

Fusions

Rehabilitation Institute for the Mentally Disabled in Koroncő, New Accomodation Building.

For a long time, nobody believed that „dumb” modern architecture (or at least the modernist idiom) could, by mere architectural devices, be made to „talk”. But after the Second World War, some followers of the movement, despite their commitment, began to recognise or at least to feel - that a system based on cool abstraction and formal reduction was increasingly difficult to sustain without traditions and a „colloquial” language of architecture understandable by everyone. Research of an anthropological - ethnological nature suggested that certain fundamental, universal architectural notions, applied without any historicisation or eclecticism, serve to convey the content of the built environment, thus rendering it identifiable to its users. It was thought that these architectural „archetypes”, which people who occupy the buildings associate with inherent „house concepts”, generate a sense of „home” and „place”.

A koroncói Értelmi Fogytékosok Rehabilitációs Intézetének új szállásépülete végső soron ennek a gondolatnak adja új aspektusát. Bár a tervezők, Csillag Katalin és Gunther Zsolt egy alapvetően szigorú geometriájú, a klasszikus finn-skandináv modernizmus és a kortárs osztrák építészet minimalista jellegű irányának hatása alatt álló épületet alkottak, voltaképp egyes momentumok tekintetében azoktól el is szakadtak. A körülmények ösztönözték őket, hogy a legelemből építészeti hagyományok vizsgálata felé forduljanak. A megbízónak ugyanis formai szempontból csak egyetlen, de annál lényegesebb megkövetése volt: az épületet magastetővel, a modern ösellenységével kell lefedni. A tervezők egészen sajátos megoldáshoz jutottak: a rendkívül egyszerű, téglány alaprajzú, egyik hosszoldalán finom lamellaszerkezettel kialakított tornácszerű előtérrel bővített építményt úgy tervezték, mintha a tetővel nem kellene számolniuk: azt önálló, kompakt egységként kezelték. A cseréppel borított, szinte deklarativé rurális faszerkezet mégsem szervesen függelékként illeszkedik az épülethez: az építésznek nuansznói gesztusokkal (pl. a tető az emeleti terasz fölött lebegni látszik, az egyik hosszoldalon a falaktól elválv a tornác ácsszerkezetére támaszkodik) a két egység között teljesen kötetlen viszonyt teremtettek: az inkább modern karakterű épület és az ősi, asszociatív jellegű tetőforma esztétikai értelemben megnyílik egymás felé. Együttélésük „sokértékű”, egyfelől egymásra utaltak, másfelől szabad, önálló életet élnek tervezők „rájátszanak” a kettő ellentétességére, ugyanakkor a hagyományos és modern formák egymásba áramlásából eredő különös hangulat számukra a mű legfontosabb mozzanata.

The new accommodation building of the Rehabilitation Institute for the Mentally Disabled in Koronc presents a new aspect of this line of thought. The architects, Katalin Csillag and Zsolt Gunther, although their buildings take its cues from the minimalism of classic Finnish-Scandinavian modernism and contemporary Austrian architecture, have also made a break from these in some respects. The circumstances have encouraged them to an exploration of the most elementary architectural traditions. Their client made only one stipulation regarding architectural form, but a definitive one: in the face of all modernism, the building had to be topped by a pitched roof. The architects' response was inventive: the building has an extremely simple, rectangular floor plan extended by a portico with a lamellar structure on one long side, all designed as if it was entirely unconcerned with the roof. The latter forms a standalone, compact unit, a declarative rural tile-clad wooden structure, but not at all a jarring appendage. Appearing to float over the upstairs terrace, propped on the timber structure of the portico along one side, and not closed by gables on two sides, the roof establishes informal relationships between the two units, in a kind of mutual aesthetic opening-up of the modern building and the ancient, associative roof form. Their coexistence is „multivalued”, both interdependent and free, autonomous. The architects play them off against each other, but achieve a special mood out of the interdiffusion of traditional and modern forms which, for them, is the most important aspect of the building.

A formák, karakterek, hangulatok egymásba áttűnése a ház maga: a tető és a ház kölcsönös egymásra hatásához hasonló viszonyt találunk az épület és a természet között is. A belső terekben a mindenütt keresztülszaladó napfény révén felélnékelnek a falak barnái-sárgái, s az épületet övező gyönyörű fenyves látványára felelnek. A homlokzatok éppígy azonosulni látszanak a természettel: a nyersen hagyott és festett ablakkeretek váltakozása, a falfelületek tört, pasztelles árnyalatai a formák, a szerkezet kimért geometriája ellenére a környezet tükörképeként alkotnak heterogén, szinte „festői” összképet. Talán nem túlzás azt mondani, hogy a modern absztrakció és a természetutánozó alkotói attitűd áttűnése ez.

Az épület lényege tehát nem az idézetszerűség, a motívumok szembeállítás, hanem különböző minőségek, szemléletmódok szintetizálása: kísérlet annak bizonyítására, hogy amiket eddig ellenségeknek hittünk, a dolgok távoli összefüggésében képesnek mutatkoznak arra, hogy egylényegűvé váljanak.

Haba Péter

Forms, characters and moods dissolve into one another throughout the building. Similar to the mutual interaction of roof and body is the relationship between the building and nature. Sunlight penetrating the interior spaces brings the browns and yellows of the walls to life, a response to the beauty of the surrounding pine woods. The outer walls also appear to identify with nature: the alternation of plain and painted window frames, the muted pastel shades of the wall finishes, despite the measured geometry of the forms and structure, add up to a mirror image of the surroundings, and a heterogeneous, almost „picturesque” impression. All in all, no less than a fusion of the architectural attitudes of modern abstraction and naturalism.

Rather than being an assemblage of quotations or a juxtaposition of motifs, the building thus declares its essence as an attempt at reconciliation, through distant relationships, of what have hitherto been regarded as adversaries.

Péter Haba

